Lieve mensen,

Geduld is alles! Met deze woorden bemoedigt Rainer Maria Rilke een jonge dichter die op zoek is naar zijn eigen stem. Rilke troost hem in zijn brieven door te wijzen op de tijd die zijn grootste vriend is. Als hij zegt:

> ‘De zomer komt toch. Maar alleen voor de geduldigen die leven alsof de eeuwigheid voor hen ligt, zo onbezorgd en stil en ver. Ik leer dat iedere dag, leer dat ten koste van pijnen waarvoor ik dankbaar ben: *geduld* is alles!’[i]

Zij die wandelen of dat gedaan hebben of nog willen, weten van geduld. Ik ben zelf al lang geleden gevallen voor de verleiding om met een sporthorloge mijn wandelingen vast te leggen. Als ik dan wel eens aan vrienden vertel hoeveel calorieën je verbrandt met een flinke training voor de Vierdaagse, vallen ze steil achterover. Totdat je ze vertelt hoe lang je daarover doet. Pfff, dat je daar tijd voor hebt? Laat mij dan maar 3 keer in de week een rondje rennen…minstens zo efficiënt.

Wandelen is eigenlijk één lange oefening in geduld. Je kunt je looptempo best wat opschroeven, maar uiteindelijk duurt het toch gewoon uren en uiteindelijk een hele dag. Zo scheppen wij onszelf ruimt en tijd om om ons heen te kijken, na te denken, te praten met je medewandelaar.

Wij liepen thuis afgelopen trainingsperiode delen van het Brabantse Vennenpad en kwamen zo ook door prachtige korenvelden rondom Nuenen. Je begrijpt dan direct dat Vincent van Gogh stopte met preken en zich definitief toelegde op het schilderen.

Een andere minstens zo bekende wandelaar, Jezus van Nazareth, heeft met zijn leerlingen ook geregeld zulke graanvelden doorkruist. In hoofdstuk 12 van Matteüs lees je dat Jezus met zijn leerlingen dwars door een korenveld banjert op de sabbat, terwijl zijn leerlingen eten van de rijpe graankorrels. Het zou zomaar kunnen dat Jezus daar zijn inspiratie opdeed voor het verhaal dat hij ons vanmorgen vertelt.

Jezus heeft een voorkeur voor het spreken door middel van parabels of gelijkenissen. Kleine verhaaltjes aan de hand van een herkenbaar beeld uit het dagelijks leven met daarin een diepere les verstopt over het karakter van God of het koninkrijk van de hemel, waar Jezus vaak over spreekt. Dat koninkrijk *van ‘gelijke rechten op geluk, de zachte krachten van de solidariteit, genadebrood voor ieder mens…’*[ii]

Het is met het koninkrijk van de hemel als met een mens die goed zaad op zijn akker uitzaaide… En toen kwam er ook onkruid, dolik. Het lijkt lange tijd precies op tarwe, totdat het rijp wordt. Dan blijkt het een giftig kruid. Waar komt dat onkruid vandaan, zo vragen de knechten in het verhaaltje. Vanwaar het kwaad?

Die beklemmende vraag die de mensheid al kwelt sinds we ons bewust zijn van goed en kwaad, geluk en lijden. Dat zijn ook voor velen van ons de vragen waar we ook deze Vierdaagse weer mee op pad gaan. Onderweg kom ik ieder jaar medelopers tegen die lopen voor hun overleden zoon of dochter, een vader, voor onderzoek naar zeldzame

ziekten. De vraag: vanwaar het kwaad, is nooit ver weg, ook niet bij *The Walk of the World*.

Wilt u dan dat wij het onkruid weghalen? Een logische reflex, is het niet? Wij willen oplossen, liefst vermijden. In het groot betekent dat misschien wel, dat je juist daarom lang geleden het geloof en God vaarwel hebt gezegd. Het goede en het kwade samen blijven zien én blijven geloven in een nieuwe toekomst....nee dat is voor mij niet meer te doen.

De komende dagen doen we ook aan oplossen en vermijden. Een goede vierdaagse meet je toch af aan zo min mogelijk pijntjes en blaren. Ik tape dit jaar gewoon alles weer af en zie na een week onder de douche wel hoe het er onder vandaan komt.

Of dat een goede vermijdingstactiek is, moet overigens nog blijken. Als je de tape er na een week af probeert te peuteren, is de kans aanzienlijk dat je ook goede huid mee trekt. Wat voor je voeten eventueel nog werkt, werkt voor het hele leven in ieder geval niet. Streven naar zuiverheid of vermijding kunnen het leven ondraaglijk vlak én tegelijkertijd loodzwaar maken.

Het raadsel van het leven en onze wereld is nu eenmaal dat er tussen al het schone, goede en mooie ook zoveel is dat pijn doet, lelijk is, de pret bederft. Dat kunnen we allemaal in ons leven aanwijzen in kleine dingen en op het wereldtoneel al helemaal.

Je werd ooit fan van een denker, een zanger een politicus. Iemand die je helemaal kon vertrouwen, waar je voor ging. Ja dat dacht je...maar toch, op een gegeven moment blijken het net mensen. Met fouten, onhebbelijkheden, die soms bijna onvergefelijk misstappen begaan.

Wij zijn niet in staat om het onderscheid goed te maken. Laat het daarom maar samen opgroeien tot de oogst zegt Jezus. Heb geduld. Geduld is alles. Wie zaait zal oogsten! Geduld leidt tot rijping van de oogst. Hoe gemengd ook.

De crux is namelijk dat wat in de natuurlijke wereld met zaad niet kan, op de akker van de mensheid wél mogelijk is. Het zaad van dolik kan nooit letterlijk zaad van goudgeel graan worden, maar slechte levensomstandigheden kunnen wél veranderen óf je kunt je er anders toe gaan verhouden.

Dat dit geen luchtfietserij is blijkt bijvoorbeeld uit het leven en werk van Etty Hillesum. Deze bekende Joods-Nederlandse schrijfster die wij kennen uit haar dagboeken en recent ook door de televisieserie op NPO2, schreef veel over geduld. Zij leefde intensief met de woorden van Rilke waar ik zojuist mee begon. Ze drukt met haar leven uit wat geduld betekent. Juist middenin de razernij van het nazibewind, de gekmakende chaos in het kamp Westerbork en in het zicht van Polen, zegt ze:

> *'Ik heb de mensen zo verschrikkelijk lief omdat ik in ieder mens een stuk van jou liefheb, mijn God. En ik zoek jou overal in de mensen en ik vind vaak een stuk van jou. En ik probeer jou op te graven in de harten van anderen, mijn God. Maar nu heb ik geduld nodig, veel geduld..."*[iii]

Geduld is een woord voor mensen, maar evengoed voor God zelf. In het Oude Testament wordt zelfs gezegd dat geduld tot Gods diepste eigenschappen behoort. En een oud kerklied zingt dat wij *bestaan in Gods geduld*. Zo bezien is geduld niet een moetje of een ingewikkelde zijnstoestand, maar een liefdevolle ruimte. Geduld schept een ruimte in ons, tussen mensen onderling en ten opzichte van de hele wereld. Geduld is vertraging van de blinde razernij van de tijd, geduld is ademruimte.

Je kunt denk ik zelfs zeggen dat geduld uiteindelijk een persoon is, namelijk Jezus Christus die Gods geduld met de wereld en de mensen zichtbaar maakt. Christus leefde geduld tot aan het Kruis waar hij eindigde.

Op Golgotha waar Jezus leven eindigt hangt aan het kruis naast hem een misdadiger – althans volgens de Romeinen. Waarschijnlijk een zeloot, een vrijheidsstrijder die met geweld het Romeinse kwaad had willen bedwingen en zo Gods rijk dichterbij dacht te brengen[iv].

Ongeduld hangt daar naast Geduld. En in het uur van de dood blijkt die ongeduldige misdadiger, over te steken naar het geduld van Jezus. Dat kán dus. ‘Ik verzeker je: nog vandaag zul je met Mij in het paradijs zijn.’[v] Dé godsruimte van het geduld.

Zulk geduld hebben wij nodig en gunnen wij elkaar. Wie zaait zal oogsten! Deze vierdaagse en heel ons leven. Om tot bloei te laten komen wie wij zullen zijn, wie wij voor de ander mogen worden, ja wat onze bijdrage zal zijn aan de wereld van vandaag en morgen. Trap elkaar niet op de hielen, liever geen ellebogenwerk bij de start. We hebben de tijd! Een eeuwigheid lang. *Geduld is alles!*

In de naam van de Vader en de Zoon en de Heilige Geest,

Amen

Bronnen:

D. de Costa & T. Jorna*, Van adem en aandacht tot ziel en zin. Honderd woorden uit het levensbeschouwend idioom van Etty Hillesum*, Utrecht: Kwadraat 1999, 167-171.
E. Hillesum, *Het Werk 1941-1943*, Amsterdam: Uitgeverij Balans 2012, 97, 409, 543, 551.
O. Noordmans, *Verzamelde Werken, dl. 8*, Kampen: Uitgeversmaatschappij J.H. Kok 1980, 290,291.
R. M. Rilke, *Brieven aan een jonge dichter* (vert. Th. Duquesnoy), Amsterdam: Uitgeverij Balans 2025.
R. Solnit, *Wanderlust, Een filofosische geschiedenis van het wandelen* (vert. J. van der Kooij), Amsterdam: Nijgh & Van Ditmar 2025.

---

[i] Rainer Maria Rilke, *Brieven aan een jonge dichter,* Amsterdam: Uitgeverij Balans 2025, 25.
[ii] Huub Oosterhuis, gedicht ’Ben van religie niet’ uit: *Handgeschreven, Verzamelde gedichten 1950-2020*, Utrecht: Ten Have 2020, 73.
[iii] Etty Hillesum, *Het Werk 1941-1943*, Amsterdam: Uitgeverij Balans 2012. Fragment van 15 september 1942, 543.
[iv] Zie voor deze uitleg o.a. J.T. Nielsen, *Het Evangelie naar Mattheus III*, Nijkerk: Callenbach 1990, 158.
[v] Lucas 23, 43.